

Sadlakowski, Dominik

Working Paper

The effects of economic asymmetry in European Union in the context of international capital flows

Institute of Economic Research Working Papers, No. 153/2015

Provided in Cooperation with:

Institute of Economic Research (IER), Toruń (Poland)

Suggested Citation: Sadlakowski, Dominik (2015) : The effects of economic asymmetry in European Union in the context of international capital flows, Institute of Economic Research Working Papers, No. 153/2015, Institute of Economic Research (IER), Toruń

This Version is available at:

<https://hdl.handle.net/10419/219769>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Institute of Economic Research Working Papers

No. 153/2015

Skutki asymetrii gospodarczej krajów UE w kontekście przepływów kapitałowych

Dominik Sadłakowski

The paper submitted to

**5th NATIONAL STUDENT SCIENTIFIC CONFERENCE
PROBLEMS OF GLOBAL ECONOMY**

April 17, 2015, Toruń, Poland

Toruń, Poland 2015

© Copyright: Creative Commons Attribution 3.0 License

Dominik Sadłakowski
dominik.sadlakowski@gmail.com
Uniwersytet Mikołaja Kopernia

Skutki asymetrii gospodarczej krajów UE w kontekście przepływów kapitałowych

Klasyfikacja JEL: *E01, E22, F21, F36, F52*

Słowa kluczowe: *bezpośrednie inwestycje zagraniczne, jednolity rynek europejski, asymetrie gospodarcze*

Abstrakt: W niniejszym artykule autor podjął się próby określenia skutków asymetrii gospodarczej występującej w Unii Europejskiej w kontekście międzynarodowych przepływów kapitałowych. Analiza dotyczy efektów funkcjonowania na jednolitym rynku europejskim państw cechujących się zróżnicowanym poziomem rozwoju gospodarczego. Zdaniem autora wspomniana asymetria może prowadzić do nadmiernego uzależnienia się krajów przyjętych do wspólnoty po 2004 roku od gospodarczej czołówki tej organizacji. W celu weryfikacji tego stwierdzenia w pracy wykorzystano metodę analizy statystycznej, która została oparta na danych pochodzących z Eurostatu, NBP oraz UNCTAD.

The effects of economic asymmetry in European Union in the context of international capital flows

JEL Classification: *E01, E22, F21, F36, F52*

Keywords: *foreign direct investment, European single market, the economic asymmetries*

Abstract: In this article the author attempted to identify effects of the economic asymmetry in European Union in the context of international capital flows. The analysis concerns the effects of the functioning of the single European market, which are characterized by differing levels of economic development. According to the author this kind of asymmetry can lead to excessive economic dependence from leaders of this organization. In order to verify this statement in this article the author was based on data from Eurostat, UNCTAD, industry reports and available literature.

Wprowadzenie

Jednym z filarów Unii Europejskiej (UE) jest dążenie do stymulowania wzrostu gospodarczego państw członkowskich, przy jednoczesnym niwelowaniu różnic w poziomie ich rozwoju. Ta elementarna zasada funkcjonowania UE oparta jest o tzw. kryteria spójności, wyznaczające kierunek rozwoju gospodarczego wszystkich członków organizacji. Idea jedności gospodarczej UE bazuje na doktrynie wspólnego rynku, która gwarantuje jego uczestnikom daleko idące swobody przepływu dóbr oraz kapitału. W budowaniu zintegrowanego organizmu gospodarczego w ramach UE upatruje się zatem szansy na wyrównanie poziomu rozwoju ekonomicznego wszystkich krajów wchodzących w skład tej organizacji. Nie mniej jednak, w ostatnich latach pomimo niezaprzeczalnego wzrostu gospodarek UE, można dostrzec pewne negatywne tendencje ekonomiczne, które w dłuższej perspektywie mogą nieść ze sobą duże zagrożenie dla spójności gospodarczej ugrupowania.

Autor w pracy skupił się głównie na analizie efektów wynikających z funkcjonowania w ramach jednolitego rynku państw o różnym potencjale gospodarczym. Postawiona w pracy hipoteza zakłada, że polityka gospodarcza Unii Europejskiej silnie wpływa na uzależnienie gospodarek słabiej rozwiniętych od europejskiej czołówki, co może prowadzić do ograniczania możliwości rozwojowych tychże państw. W niniejszej analizie autor ma również zamiar określić głównych beneficjentów rozszerzania geograficznego Unii Europejskiej.

W celu weryfikacji postawionej w pracy hipotezy badawczej Autor wykorzystał metodę analizy statystycznej przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) oraz bilansu handlowego wewnątrz Unii Europejskiej. W celu realizacji niniejszego problemu autor wykorzystał dane statystyczne pochodzące z Eurostatu, UNCTAD, raportów branżowych oraz dostępnej literatury przedmiotu.

Specyfika rozwarstwienia ekonomicznego Unii Europejskiej

Unia Europejska, jest stosunkowo młodą organizacją, której specyfika gospodarcza jest o wiele bardziej złożona, niż w przypadku innych porozumień ekonomicznych. Wynika to przede wszystkim z faktu, że zawiera on silny pierwiastek integracji politycznej, który częściowo odbiera swobodę gospodarczą państwom członkowskim. Teoretycznie ma to na celu zbliżenie gospodarcze oraz stworzenie wspólnej strategii rozwojowej dla całej

go ugrupowania. Podwalinę rozwoju Unii Europejskiej stanowi zjawisko międzynarodowej integracji gospodarczej. W literaturze określane jest ono mianem procesu, który prowadzi do powstania złożonego mechanizmu globalnego, który spinany jest przez sieć powiązań finansowych, handlowych, technologicznych oraz produkcyjnych (Liberska, 2002, s. 19). Efektem tworzenia się omówionej struktury mają być przeobrażenia gospodarcze zachodzące w ramach integrujących się krajów. Finalnie mają stać się one komplementarnym oraz spójnym organizmem gospodarczym, zdolnym do konkurowania w ramach gospodarki globalnej.

Widocznym efektem zaawansowania integracji europejskiej jest funkcjonujący od 1992 wspólny rynek unijny. Elementarnym założeniem tej doktryny gospodarczej jest swoboda przepływu dóbr, usług, ludzi oraz kapitału wewnątrz UE. Jednolity rynek był jednak zaledwie preludeum do dalszych prac nad pogłębieniem integracji gospodarczej państw członkowskich. Szczytowym osiągnięciem organizacji było stworzenie w 1999 roku Europejskiej Unii Walutowej oraz ustanowienie waluty Euro (Eurostat, 2015). Działania te docelowo miały doprowadzić do dalszego zacieśniania relacji ekonomicznych wewnątrz ugrupowania.

Praktyka gospodarcza ukazała jednak słabość idei jednolitej gospodarczo Europy. Przede wszystkim ze względu na znaczne różnice gospodarcze między poszczególnymi państwami członkowskimi. Rozwarstwienie wewnątrz UE narastało wraz z akcesją kolejnych członków. Największe dotychczasowe rozszerzenie miało miejsce w 2004 roku, kiedy to do struktur przystąpiło 10 nowych państw w tym Polska (Parlament Europejski, 2014). Unia Europejska ustanawiając Kryteria Kopenhaskie, które określały warunki członkostwa dla rozszerzenia wschodniego bazowały głównie na aspektach politycznych tj.: stabilność demokracji, praworządność, czy poszanowanie praw człowieka. Aspekt ekonomiczny akcesji został sprecyzowany w bardzo wąskim stopniu i bazował na postulacie funkcjonowania gospodarki rynkowej oraz dążeniu do sprostania warunkom konkurencji w UE (Centrum Informacji Europejskiej, 2004). Te ogólnikowe zapisy dające duże pole do interpretacji, uniemożliwiały stworzenie uzasadnionych i spójnych ekonomicznie kryteriów akcesji. Miało to swoje odbicie w rozwarstwieniu organizacji pod kontem jej potencjału gospodarczego. Należy w tym miejscu podkreślić, że dysproporcje między krajami członkowskimi, mają o wiele głębsze podłoże niż uwarunkowania stricte ekonomiczne. Wynikają one zarówno z czynników demograficznych, politycznych, a nawet historycznych. Dlatego też aby w pełni przedstawić skalę zróżnicowania gospodarczego krajów członkowski należy bazować na ocenie wielu zmiennych (tabela 1.).

Tabela 1. Pozycja gospodarcza krajów UE wg wybranych wskaźników w 2013 roku

Kraje	Pozycja w rankingu GCI	PKB per capita, PPS (EU28=100)	Liczba ludności (w mln osób)	Ocena wg rankingu HDI	Obroty krajów UE z resztą świata (mld EUR)
Niemcy	5	122	80,7	0,911	206
Francja	23	107	65,3	0,884	-27,2
Wielka Brytania	9	109	64,3	0,892	83,4
Włochy	49	99	60,7	0,872	15,8
Hiszpania	35	94	46,2	0,869	8,0
Polska	43	67	38,1	0,834	-5
Rumunia	59	55	19,9	0,785	-1,5
Holandia	8	131	16,8	0,915	62,6
Finlandia	4	113	11,6	0,879	-2,1
Belgia	18	119	11,2	0,881	-6
Grecja	81	73	10,9	0,853	1,4
Portugalia	36	79	10,5	0,822	0,9
Czechy	37	82	10,5	0,861	-2,2
Węgry	60	66	9,9	0,818	3,0
Szwecja	10	127	9,6	0,898	26
Austria	21	128	8,5	0,881	8,4
Bułgaria	54	45	7,2	0,777	0,8
Dania	13	124	5,6	0,900	18,2
Słowacja	75	75	5,4	0,830	1,5
Irlandia	25	130	4,6	0,899	10,9
Chorwacja	77	61	4,2	0,812	0,5
Litwa	41	73	2,9	0,834	0,5
Słowenia	70	82	2,1	0,874	2,2
Łotwa	42	64	2	0,810	-0,2
Estonia	29	73	1,3	0,840	-0,2
Cypr	58	89	0,8	0,845	-0,3
Luksemburg	19	257	0,5	0,881	2,4
Malta	47	86	0,4	0,829	0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: (Eurostat, 2015; World Economic Forum, 2014).

Zamieszczone dane jednoznacznie pokazują stopień zróżnicowania gospodarczego krajów wchodzących w skład Unii Europejskiej. Skala rozbieżności dotyczy: poziomu życia, wartości PKB, salda obrotów, czy potencjału konkurencyjnego. Następstwa owej asymetrii gospodarczej można analizować w dwóch płaszczyznach zarówno w pozytywnej jak i negatywnej. Zaczynając od tej pierwszej, zgodnie z ideą konwergencji w gospodarkach rozwijających się powinien wystąpić efekt tzw. "doganiania", a więc

zanikania nierówności między krajami wewnątrz ugrupowania (Stawicka, 2012, s. 36). Efekt ten wspomagany jest przez Politykę Spójności Unii Europejskiej, której przejawem, są wdrażane programy operacyjne mające na celu wspieranie słabiej rozwiniętych obszarów wspólnoty (Portal Funduszy Europejskich, 2015).

Z drugiej strony natomiast dysproporcje gospodarcze mogą być wykorzystywane przez kraje rozwinięte do bogacenia się kosztem państw o niższej pozycji konkurencyjnej. W literaturze istnieje wiele teorii ekonomicznych, które bazują na fakcie przewagi jednych państw nad drugimi. Doskonałym przykładem może być tu paradygmat OLI, który opisuje w sposób modelowy, to jak przedsiębiorstwa międzynarodowe powinny wykorzystywać posiadane przez siebie „przewagi” w procesie internacjonalizacji. Mianowicie im większe dysproporcje między inwestorem, a krajem lokaty tym większe są szanse na pokonanie barier wejścia na rynek i podjęcie walki konkurencyjnej z podmiotami już działającymi na rynku (Dunning, 1981, s. 27).

Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku teorii Davida Ricardo dotyczącej przewagi komparatywnej. W myśl tej idei kraje powinny wytwarzać i eksportować te produkty, które wytwarzają najefektywniej (Strojny, 2006, s. 310). Niestety nie wszystkie kraje dysponują podobnymi przewagami, mają one różny stopień oddziaływania oraz okres ujawniania się. To z kolei przekłada się na to że niektóre kraje rozwijają się szybciej niż inne. Funkcjonowanie tej teorii w praktyce gospodarczej zostało jednak zachwiane. Doskonałym przykładem kraju, który przełamał doktrynę Ricarda, są Niemcy, które osiągnęły przewagę komparatywną w wielu płaszczyznach działalności, budując tym samym swoją pozycję globalnego eksportera (Forsal.pl, 2015).

Poruszone argumenty pozwalają spojrzeć na kwestię rozszerzenia UE z nieco bardziej krytycznej perspektywy. Wiadome jest, iż jedyną szansą dla Europy w dążeniu do zachowania swojej pozycji, jako światowego ośrodka gospodarczego jest integracja. Nie mniej forma budowania jednolitego organizmu ekonomicznego jakim jest UE opiera się na dominacji zaledwie kilku krajów. Należy sobie zadać zatem pytanie, czy te silne ośrodki gospodarcze nie mają zbyt dużego wpływu na funkcjonowanie całej wspólnoty? oraz czy ich pozycja wewnątrz ugrupowania nie godzi w interesy pozostałych partnerów?

Analiza bezpośrednich inwestycji zagranicznych wewnątrz Unii Europejskiej

W literaturze przedmiotu wielokrotnie pojawiają się wzmianki dotyczące korelacji między przepływami bezpośrednich inwestycji zagranicznych, a integracją gospodarczą. Jednym z wyznaczników kooperacji krajów na arenie międzynarodowej jest próba zwiększania wartości przepływów inwestycyjnych w ramach ugrupowania. Dotyczy ono również pozyskania inwestorów zewnętrznych, przez stwarzanie im optymalnych warunków biznesowych (Wiliński, 2004, s. 128). Nie ulega wątpliwości, że Unia Europejska jest realnym odzwierciedleniem tej idei. Potwierdzenia powyższego stwierdzenia należy szukać w tym, że przez wiele lat zajmowała ona czołowe miejsce w przepływach światowych bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Niestety zmiany gospodarcze jakie miały miejsce na rynku globalnym sprawiły, że straciła ona swoją pozycję globalnego inwestora na rzecz krajów azjatyckich. Jeszcze w 2011 roku udział Unii Europejskiej w światowych przepływach BIZ wahał się w granicach 30%. Zaledwie rok później nastąpił gwałtowny spadek inwestycji unijnych. W 2013 roku przepływy BIZ krajów członkowskich stanowiły zaledwie 17 % światowych inwestycji (UNCTAD, 2014, s. 3). Mimo to zagraniczne aktywa krajów członkowskich stanowią nadal 39 % wartości światowych BIZ (OECD, 2014, s. 9).

Światowa pozycja inwestycyjna UE opiera się zaledwie na 5 krajach, które można uznać za finansowy filar wspólnoty, są to: Wielka Brytania, Francja, Niemcy, Holandia oraz Belgia. Z perspektywy omawianego tematu główny nacisk został położony na analizę wewnętrznych przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych w ramach UE. Dane dotyczące zaangażowania inwestycyjnego wybranych krajów w inwestycje wewnętrzne przedstawione zostały w tabeli 2.

Tabela 2. Wartość BIZ głównych inwestorów UE (w mln USD)

Kraj	Aktywa inwestycyjne w formie BIZ	
	Całkowita wartość BIZ	Zaangażowane inwestycyjne w UE
Niemcy	1 539 917	987 294
Francja	1 568 811	955 734
Wielka Brytania	1 716 935	809 665
Belgia	911 489	656 550
Holandia	975 552	544 003

Źródło: opracowanie własne: na podstawie (UNCTAD, 2015).

Z danych zamieszczonych w tabeli 2. wynika, że grupa zaledwie 5 państw kontroluje ponad 46 % wszystkich BIZ w ramach UE. Oczywiście zdecydowana większość przepływów kapitału w formie inwestycji bezpośrednich dokonuje się w ramach krajów należących do unijnej czołówki. Nie mniej pokaźna część kapitału inwestycyjnego trafia również do państw, które przystąpiły do organizacji po 2004 roku (UNCTAD, 2015). Z perspektywy omawianego tematu najistotniejsza jest analiza relacji między unijną czołówką, a krajami przyjętymi w ostatnich rozszerzeniach UE. W tabeli 3. przedstawiono skalę zależności inwestycyjnej wybranych krajów od kapitału zagranicznego pochodzącego z UE.

Tabela 3. Charakterystyka BIZ wewnątrz UE w odniesieniu do krajów przyjętych do wspólnoty po 2004 roku (w mln USD)

Kraj	Relacja PKB do BIZ (w %)	Wartość BIZ w kraju lokaty	Wartość wewnętrznych BIZ	Główny inwestor
Polska	48,8	235 111	206 205	Niemcy
Czechy	68,6	136 001	118 845	Holandia
Węgry	83,8	102 519	78 386	Niemcy
Rumunia	44,6	77 732	68 871	Holandia
Słowacja	61,4	55 816	50 606	Holandia
Bułgaria	99,2	49 815	40 567	Holandia
Chorwacja	56,0	31 946	29 324	Austria
Cypr	97,0	21 047	9 207	Grecja
Estonia	87,6	19 351	15 743	Szwecja
Malta	155,7	16 303	11 177	Niemcy
Litwa	35,8	15 796	12 333	Szwecja
Słowenia	32,5	15 469	13 466	Austria
Łotwa	50,6	13 577	10 913	Szwecja

Źródło: opracowanie własne na podstawie (UNCTAD, 2015).

Analizując dane zamieszczone w tabeli 3. można wysnuć wniosek, że wyszczególnione kraje w znacznym stopniu opierają swój rozwój na napływie kapitału zagranicznego. Zdecydowanie największą akumulację BIZ pochodzących z krajów UE obserwuje się w Polsce oraz Czechach, kolejno 206 i 118 mld USD (UNCTAD, 2015). Znaczące zainteresowanie inwestorów zagranicznych lokowaniem kapitału w nowych krajach członkowskich uwarunkowane jest korzystnymi warunkami otoczenia rynkowego. Większość kapitału inwestycyjnego w Europie Środkowo-Wschodniej pochodziło głównie z krajów grupy euro. Szacuje się, że udział przepływów inwestycyjnych z tej grupy krajów wynosi około 70% (Białek, 2012, s. 4). Potwierdzenia tego można szukać również wyszczególniając głównych inwe-

storów w każdym z tych krajów. Okazuje się, że największe wpływy inwestycyjne w gospodarkach nowych państw członkowskich mają Niemcy, Holendrzy oraz Szwedzi.

Zdaniem autora oprócz kwestii związanych z otoczeniem rynkowym, głównym wyznacznikiem napływu BIZ do krajów Europy Środkowo-Wschodniej jest wysoki stopień rentowności tychże inwestycji. Doskonałym przykładem kraju postrzeganego, jako gwarant wysokich zysków są Czechy. Stopy zwrotu z inwestycji w tym kraju można uznać za jedną z najwyższych w całej UE. W 2011 roku dochodowość BIZ w Czechach osiągnęła poziom 13 % (UNCTAD, 2013, s. 33). Relatywnie wysoki wyniki prezentują również pozostałe kraje regionu, przykładowo Polska, która oferuje inwestorom stopę zwrotu na poziomie około 10 % (NBP, 2015, s. 32–35). W tym miejscu należy podkreślić, że dochody inwestorów zagranicznych częściowo wracają do kraju lokaty kapitału w postaci reinwestowanych zysków. Bilans między dywidendami, a reinwestycjami świadczy charakterze budowanej relacji gospodarczej między krajami. Jeżeli na dochody inwestorów składają się głównie dywidendy można doszukiwać się działań mających na celu realizację strategii *hit and run* — czyli wejścia, osiągnięcia wysokich zysków a następnie opuszczenia zajmowanej gałęzi rynku (Begg i in., 1997, s. 282). Doskonale obrazuje to przykład inwestorów holenderskich, których struktura dochodów przez wiele lat składała się głównie z dywidend — w 2010 stanowiły one aż 90 %. Ponadto w obliczu nadchodzącego kryzysu gospodarczego inwestorzy z tego kraju wykazali tendencje do dynamicznego wycofywania kapitału inwestycyjnego (Kamińska, 2013, s. 166–167).

Analiza powiązań handlowych wewnątrz UE

Drugim elementem podjętej w pracy analizy jest specyfika powiązań handlowych między członkami Unii Europejskiej. Wymiana międzynarodowa stanowi jeden z najistotniejszych elementów bilansu płatniczego każdego kraju. Napływ BIZ częściowo warunkuje również charakter wymiany handlowej. W wielu przypadkach inwestycje uwarunkowane są chęcią rozszerzenia działalności przedsiębiorstwa na inne kraje, co stanowi nieodzownym elementem wielu koncepcji internacjonalizacji. Przykład korelacji między handlem a inwestycjami przedstawiony został w koncepcji Kohra (tabela 4.).

Tabela 4. Koncepcja internacjonalizacji wg Korha

Wyszczególnienie	Internacjonalizacja			
	I stopnia	II stopnia	III stopnia	IV stopnia
Kontakt z rynkami zagranicznymi	Pośredni, bierny	Bezpośredni, czynny	Bezpośredni czynny	Bezpośredni, czynny
Umiejscowienie operacji międzynarodowych	W kraju	W kraju	W kraju i zagranicą	W kraju i zagranicą
Orientacja firmy	Na kraj	Na kraj	Głównie na kraj	Międzynarodowa
Rodzaj działalności międzynarodowej	Handel zagraniczny	Handel zagraniczny	Handel zagraniczny, kontrakty pomocy zagranicznej, BIZ	Handel zagraniczny, kontrakty pomocy zagranicznej, BIZ
Struktura organizacyjna	Tradycyjna	Wydział międzynarodowy	Filia międzynarodowa	Struktura globalna

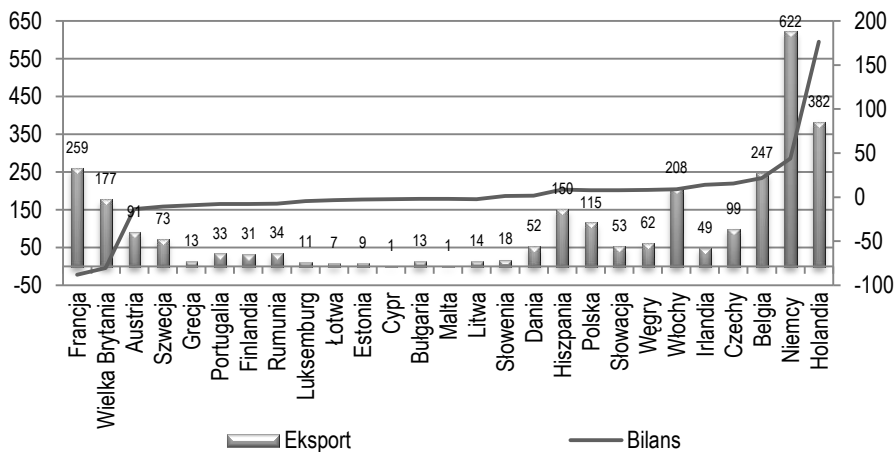
Źródło: (Gorynia, Jankowska, 2008, s. 84).

W przypadku Unii Europejskiej penetracja rynku jest dużo łatwiejsza ze względu na swobodę przepływu towarów, która oparta jest o 3 podstawowe elementy (Agencja Rynku Rolnego, 2014):

- unie celną i wynikający z niej zakaz nakładania nowych ceł i opłat o skutku równoważnym do ceł;
- zakaz wprowadzania między państwami członkowskimi ograniczeń ilościowych w przywozie i wywozie oraz środków o skutku równoważnym do tych ograniczeń;
- dostosowywanie monopolii państwowych o charakterze handlowym, w celu wykluczenia wszelkiej dyskryminacji między obywatelami państw członkowskich.

Z punktu widzenia pragmatyzmu ekonomicznego swobody te oznaczają, że kraje dysponujące przewagą komparatywną mogą w bardzo łatwy sposób zdominować handel wewnątrz ugrupowania. Zjawisko to można zaobserwować wykresie 1.

Wykres 1. Struktura bilansu handlowego w obrotach wewnątrzunijnych w 2013 roku (w mld EUR)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie (Eurostat, 2015).

Podobnie, jak miało to miejsce w przypadku inwestycji bezpośrednich tak w przypadku handlu wewnętrznego można dostrzec przewagę krajów należących do tzw. „starej unii”: Niemiec, Holandii, Belgii, Francji, Włoch, Hiszpanii oraz Wielkiej Brytanii. Kraje te osiągnęły bardzo korzystny bilans wymiany wewnątrz grupowania, który przekłada się na olbrzymie zyski tychże państw. Na podstawie analizy wewnętrznego bilansu handlowego UE, godzi się podkreślić iż głównymi beneficjentami wymiany handlowej są Holendrzy i Niemcy, jako głównych beneficjentów wymiany handlowej można wskazać Holendrów oraz Niemców. Kraje te osiągnęły na przestrzeni lat niezwykle korzystny bilans handlowy w stosunku do pozostałych gospodarek unijnych. Z drugiej strony w Unii Europejskiej istnieje szeroka gama krajów, które w znacznym stopniu bazują na wymianie wewnątrzunijnej. Niemal 75 % obrotów handlowych w ramach UE (w 2013 roku) można zaobserwować w: Luksemburgu, Czechach, Słowacji, Estonii, Węgrzech, Litwie, Austrii, Rumunii, Słowenii oraz Polsce (Eurostat, 2015).

Zakończenie

Nie ulega wątpliwości, że Unia Europejska jest organizacją gospodarczą cechującą się bardzo dużym zróżnicowaniem gospodarczym. W skład niej wchodzi zarówno kraje, które pretendują do grona światowych liderów jak i państwa, których gospodarki są relatywnie wrażliwe. Zniwelowania różnic ekonomicznych w UE upatruje się w postępujących procesach integra-

cyjnych. W ramach zacieśniania relacji między państwami doszło do znacznego wzrostu przepływów kapitałowych wewnątrz Unii. Głównie chodzi tu o przepływy związane z bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi oraz handlem międzynarodowym. Docelowo miały być to bodźce stymulujące wzrost gospodarczy krajów słabiej rozwiniętych, które borykały się z problemem niedokapitalizowania.

Niestety zjawisko to doprowadziło również do tego, że utrwalił się podział na kraje dokonujące ekspansji gospodarczej oraz biorców kapitału. Szczególnie duże korzyści z rozszerzenia Unii Europejskiej w kontekście ekspansji inwestycyjnej oraz handlowej wydają się osiągać Niemcy oraz Holendrzy. Kraje te osiągają bardzo wysokie korzyści z ich działalności międzynarodowej skoncentrowanej wewnątrz UE. Odpowiadając natomiast na pytanie badawcze postawione w pracy, można stwierdzić że relacje ekonomiczne jakie zawiązały się w UE mogą doprowadzić w perspektywie czasu do nadmiernego uzależnienia gospodarczego gospodarek mniejszych od unijnej czołówki. Szczególnie od krajów dysponujących znacznymi przewagami międzynarodowymi. Nie można potraktować tego zjawiska jako w pełni negatywnego, gdyż dostrzegalne są efekty związane z konwergencją UE. Istotne jest natomiast to jakie koszty będzie niosło ze sobą takie powiązanie, a te w przypadku chociażby BIZ wydają się być wysokie. W sytuacji nagłego odcięcia strumieni inwestycyjnych, zmiany nastawienia inwestorów w kierunku drenowania kapitałowego lub w przypadku pogłębiania się negatywnego bilansu handlowego, można w perspektywie doszukiwać się symptomów stagnacji gospodarczej słabszych gospodarek unijnych.

Literatura

- Eurostat (2015), <http://ec.europa.eu/eurostat> (01.05.2015).
- Begg D., Fisher S., Dornbush R. (1997), *Ekonomia. Mikroekonomia*, PWE, Warszawa.
- Białek Ł. (2012), *Przegląd bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Europie Środkowej i Wschodniej*, „Przegląd Europy Środkowo-Wschodniej”, Nr 3.
- NBP (2015), *Bilans Płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za IV kwartał 2014 roku*, Warszawa.
- UNCTAD (2015), <http://unctad.org> (15.04.2015).
- Portal Funduszy Europejskich (2015), *Cele polityki spójności*, <https://www.funduszeuropejskie.20072013.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/CelePolitykiSpojnosci.aspx> (15.04.2015).
- Dunning J.H. (1989), *International Production and the Multinational Enterprise*, Allen&Unwin, London.

- OECD (2014), *Foreign Direct Investment in Figures*, <http://www.oecd.org/daf/inv/FDI-in-Figures-Dec-2014.pdf> (15.04.2015).
- Gorynia M., Jankowska B. (2008), *Klasy a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja przedsiębiorstwa*, Difin, Warszawa.
- Agencja Rynku Rolnego (2014), *Handel wewnątrzunijny*, http://www.arr.gov.pl/data/01003/handel_wewnatrzunijny_2014.pdf (1.05.2015).
- Kamińska T. (2013), *Dochód z bezpośrednich inwestycji zagranicznych krajów Unii Europejskiej w okresie kryzysu*, „Przegląd Zachodniopomorski, Tom XXVIII, Zeszyt 3, Vol 2.
- Centrum Informacji Europejskiej (2004), <http://www.cie.gov.pl>, (10.04.2015).
- Liberska B. (2002), *Globalizacja. Mechanizmy i Wyzwania*, PWE, Warszawa.
- Parlament Europejski (2014), <http://www.europarl.europa.eu> (10.04.2015).
- Stawicka M.K. (2012), *Perspektywa zrównania poziomu rozwoju gospodarczego Polski i Unii Europejskiej Prognoza na lata 2010–2040*, „Zarządzanie i Edukacja”, Nr 82.
- Strojny J. (2006), *Przewagi komparatywne a wymiana handlowa produktami rolnymi krajów UE*, „Zeszyty Naukowe SGGW — Ekonomia i Organizacja Gospodarki Żywnościowej”, Nr 60.
- World Economic Forum (2014), *The Global Competitiveness Report 2014–2015*, Geneva.
- Oficjalny Portal Unii Europejskiej, http://europa.eu/about-eu/facts-figures/living/index_pl.htm (30.04.2015).
- Wiliński W. (2004), *Przepływy bezpośrednich inwestycji zagranicznych między Polską i krajami Unii Europejskiej*, Zeszyty Naukowe SGH, Nr 16.
- Forsal.pl (2015), *Wolny handel nie jest dobry dla wszystkich*, <http://forsal.pl/artykuly/867958,wolny-handel-nie-jest-dobry-dla-wszystkich-zobacz-jak-rosla-potega-niemiec-i-jak-zniszczono-grecje.html> (30.04.2015).
- UNCTAD (2013), *World Investment Report 2013*, New York and Geneva.
- UNCTAD (2014), *World Investment Report 2014*, New York and Geneva.